

GLOBALISERING I BAKGEAR

af Martin H. Thelle, Partner, Copenhagen Economics, Bruxelles

ONSDAG i sidste uge kom der nye tal for Danmarks eksport. I januar faldt den danske eksport med 18 procent i forhold til januar sidste år. Det er det største fald i tyve år. Det næststørste fald, på 16 procent, indtraf i øvrigt i november 2008.

Det er klare tegn på at verdenshandlen er i koma og globaliseringen i bakgear. Det er ikke kun Danmarks eksport, der er gået i stå. I januar faldt Sveriges eksport med 25 procent. Endnu værre ser det ud i Asien. Japans eksport var 45 procent lavere. I Taiwan er eksporten mere end halveret. Globalt er gennemsnittet 31 procent. Er der grund til bekymring?

Ja, der er grund til bekymring. Vi er i et historisk vendepunkt. De sidste seks årtier er verdenshandlen steget hurtigere end produktionen, og har været en hidtil uset drivkraft for vækst. I gode tider, såvel som dårlige tider, er nedgang i ét land blevet opvejet af fremgang i et andet. Det bliver anderledes i 2009. I år vil væksten under ét gå i stå, produktionen falde og verdenshandlen kollapse. Drivkraften er væk.

Mens verdenshandlen styrtdykker, spejder politikerne efter forklaringer. I sidste uge stillede Financial Times spørgsmålet, om det skyldes et fald i efterspørgslen, mangel på handelskredit, eller protektionisme? Hvad politikernes skal gøre, for at undgå globaliseringen går i bakgear, afhænger af svaret.

Hvis protektionisme er årsagen, skulle det være det hurtigst virkende politiske indgreb i historien. Det er kun inden for de seneste måneder, at handlen er kollapsede. Protektionisme er derfor den nemmeste forklaring af afvise.

Men forvirringen er stor om de andre forklaringer.

Kreditbegrænsningen gør det svært for importører og eksportører at finansiere deres mellemværender. Dog er effekten begrænset, for hvis efterspørgslen er til stede, vil det presse prisen på færdigvaren op, og de højere finansieringsomkostninger kan dækkes ind.

Til gengæld er en stor del af faldet efterspørgselsdrevet. I første omgang faldt efterspørgslen som en udløber af et fastlåst kreditmarked. Forbrugere rundt i verden kunne ikke længere låne penge til nye biler og fladskærme, og efterspørgslen dykkede.

Det forklarer bare ikke hvorfor handlen falder hurtigere end efterspørgslen. Her skal man se på *fragmenteringen af værdikæderne*. I den globaliserede verden er de fleste importerede varer et resultat af en global arbejdsdeling. Før du står med din iPod i hænderne har den været igennem en lang proces, hvor virksomheder over hele kloden har bidraget. Amerikanerne har idéen, Taiwan har teknikkerne, Korea komponenterne, og kineserne kan samle det hele til en attraktiv pris. Til sidst sørger danske shippingvirksomheder for at

transportere det hele vejen til din lokale butik.

Et køb af en iPod trækker i hele værdikæden, og i den globale handelsstatistik er der handlet for mange gange den endelige pris. Fragmenteringen af værdikæden betyder, at et fald i efterspørgslen forårsager et forholdsmæssigt større fald i verdenshandlen. Globaliseringen har fem gear – både fremad og bagud.

Når hullerne i kreditsystemet er lappet og efterspørgsel vendt tilbage, vil verdenshandlen vågne op igen. Derfor er det vigtige nyheder, at prisen på fragten af råvarer stiger kraftigt – *Baltic Dry* indekset er steget knap 200 procent siden årsskiftet.

Med til lyspunkterne hører at Danmarks eksport af tjenesteydelser er knap så hårdt ramt. Serviceeksporten udgør knap 40 procent og holdt stand i fjerde kvartal 2008. Her er fragmenteringen af værdien mindre og nedgangen knap så voldsom.

Der er ikke noget fundamental galt med det globale system, men effekterne på handlen er kraftigere end hidtil. For dem som tør tro på det, og er gode til at se hvornår efterspørgslen vender, indeholder krisen nye muligheder. Den største bekymring er at politikerne fejlfortolker signaler og griber til forkerte indgreb, værst af alt, protektionisme.